

Cerkvene zadeve.

V spomin vlč. g. Martina Sevnika, župnika Šent-Peterskega.

II.

Še kot sivi starček so se č. g. Sevniki svoje prve kaplanije v Šmariju radi spominjali. Leta 1838. so se preselili k Sv. Križu pri Slatini. Tukaj so se ogrevali posebno za godbo in petje. V razveseljevanje gostov kopalščnikov svira namreč na Slatini izbrana godčevska družba vsako jutro in pa o večernem hladu. Med tem se pa oglašajo petje slovenskih deklet, ki nalivajo zdravilno vodo v steklenice, ki se razpošiljajo daleč po svetu. Gospod Sevniki so si omislili majhen glasovir in pa flavtopiščalko, ter so posnemali doma, kar so na Slatini čuli, bodi-si godba, bodi-si petje. Porabljali so pa svojo umetnost se ve, da najraje v ta namen, da so povsod cerkveno petje in orgljanje boljše uredili. Leta 1844. so dobili Sevniki novo službo odkazano in sicer v prijaznih Konjicah. Pri obiskovanju bolnikov so se prepričali, da se kmečki ljudje zdravnik tu in tam še huje bojijo, kakor bolezn same, to pa zavoljo stroškov, katere ubožček težko prenaša, če so tudi sami na sebi le zmerna odškodnina za zdravnikove skrbi in trudne hoje. Za to so se Sevniki poprijeli homeopatije, to je onega zdravljenja, po katerem je rajni dr. Štefan Kočevar daleč na okrog lepo slovel. Le malo čistih kapljic ali pa par drobnih kroglic so bolniku podali, in premnogim so pomagali — zastoj, brez povračila v denarjih, ker so vedeli, da to Bog povrne, kar smo ubožčku dobrega storili. Štiri leta so opravljali potem Sevniki po raznih krajih službo farnega oskrbnika ali provizorja. Slabše službe od provizorske svoje dni ni bilo. Provizor imajo vse dolžnosti župnikove opravljati, plačila pa svoje dni niso imeli določenega. S svojimi denarji so zemljo obdelovali in so morali potem včasih več let se za to potezati, da se jim je vsaj nekoliko povrnilo, kar so prej sami v gotovini odšteli. Ker si pa provizor vsakega kopača in groša ne morejo proti zapisovati in je bilo zgubljeno, kar se s pismom spričati ni dalo, je bila zguba skorej, da gotova.

Za plačilo so dobili l. 1852. župnijo v Artičah, kjer so se nemudoma lotili cerkvenih popravil, ki so bila prepotrebna; zvonik so povzdignili in mu oskrbeli primerno visoko strešje. Tukaj so tudi svojo ljubezen do mladine s tem jasno pokazali, da so se ponudili sami za neplačanega učitelja tudi za vse posvetne predmete.

Ena najstarejših pa tudi najimenitnejših župnij za Sotljo je Sv. Peter pod slavnimi Sv. gorami. Če pa kdo tamošnjo farno cerkev pogleda, se nehoté začudi, češ, kako se pa zamore v tej majhni cerkvi za blizo 3000 duš božja služba opravljati. Za to so mil. knezoškof J. M. Stepišnik k Sv. Petru za župnika poslali našega podjetnega g. Sevnika z naročilom, naj skrbijo, da se bode tam pozidala primerno prostorna hiša božja. Rajni gospod so si na vse moči prizadevali, da bi izvršili naročilo svojega višega pastirja, ali ni se dalo. Za to so pa globoko užaljeni vse svoje premoženje v svojej oporoki sporočili farni cerkvi Šentpeterski, naj bi tako svojemu nasledniku omogočili delo dognati, katerega oni niti pričeti niso mogli, dasiravno so 30 let pri Sv. Petru pastirovali. Kaj da so rajni za cerkev na Sv. gorah storili, to ve samo on vredno preценiti, ki je videl cerkev prej vso zapuščeno, med tem ko je zdaj krasna in vsa v lepoti, kakor se spodobi za nevesto Gospodovo.

Tisoč goldinarjev so rajni za misijone med pagani sporočili, 500 gld. pa za dijaško semenišče v Mariboru. Več manjših zneskov so odkazali cerkvam in ubožcem Pišecah in v Artičah.

Rajni moj dobrotnik in prijatelj! Veliko ste se na tem svetu bojevali in trudili za sv. vero in pa za pravo, krščansko omiko ljubljenega naroda svojega! Veliko ste se trudili in marsikateremu ste solze z lica otrli, pa žalibog malo zahvale našli za svoja dobra dela. Naj Vam bo torej Bog plačnik, o katerem uči sv. apostol Pavel (I. Kor. 3, 8), da bode vsakemu povrnil, kakor si je zaslužil.

Bog Vam večni pokoj daj,
Večna luč Vam sveti naj,
Počivajte v miru!

Dr. Jožef Pajek.

Gospodarske stvari.

Nekaj o češpljah.

Sadno drevo, katero ima obilo dobrih lastnosti, je češplja ali kakor se mu na nekih krajih pravi, sliva. Nekaterim sadjerejcem pa se vendar-le dozdeva, da tega drevesa ni treba veliko jemati, ako si kje delajo sadonosnike, češ, da ne rodi in nerodovitnih dreves vendar-le ne kaže še saditi in to še s stroški, katerih ne plača drevo nikoli, če tudi v časih kaj rodi! Tako pa je tudi že marsikatero slivovo drevo podrla sekira ali pa ga še čaka.

Nam pa se dozdeva, da je treba tudi to drevo varovati in prav bode, če pokažemo našim bralcem, da češplja ali sliva nikakor ni za to, da se poseka ali zanemarija v sadonosnikih. Slivovo drevo tirja za-se, kedar doraste, 25 do 30 m. prostora, na hektarji ali 1000 m. raste jih lahko do 400. Sliva živi in donša korist do svojih 60 let. V tem času more drevo, ako se razvija v redu, dati do 1800 kg. ploda ali sadu. Dokler se razvija, ne da rodi, potreba je slivi 5 let, potem pa daje v prvih 10 letih povprek, vsako leto 16 litrov, vkup 160 litrov ali 118 kg., v naslednjih 8 letih po 40 litrov torej vkup 200 litrov ali 143 kg.; v nadaljnjih 15 letih po 80 litrov, vkup 1200 litrov ali 858 kg. in v kočnih 20 letih vsako leto po 40 litrov, vkup 800 litrov ali 524 kg. Od 5. do 60. leta da po takem, kakor se vidi iz računa, 1836 kg. sadu.

Te številke niso nikakor domišljija, izrodek fantazije, temveč posneli smo jih iz skušnje, se ve, da pri ugodnjih razmerah, posebno kar se oskrbovanja tiče, kakor jih imamo pri nas.

Kakor nobena rastlina, tako se ve, da tudi sliva ne stori vsako leto dobro; zavoljo tega je pa še ne smemo zavreči. Navadno smemo v teku desetih let računati, da ste dve prav dobri, dve dobri, dve srednji, dve slabi in dve popolnoma slabi letini.

Sad slive se da rabiti na raznovrstne načine. Rabi se za vžitek v svežem stanu in se, kjer je blizo dober trg, na ta način dobro prodava. Večinoma se pa predeluje v bolj trajne proizvode. Iz sliv dobimo, ako jih sušimo in različno pripravljamo, navadne suhe slive, prunele itd. Iz njih se tudi kuha čislano »povidlo« ali lekvar, razun tega slovita slivovica itd. V vsaki obliki so blago, katero ima vedno dovolj kupcev, posebno, ker nam pri njih prekmorsko tekmovanje ne kviri barantije. Nikdar se nam ni bati, da bi preveč sliv pridelali, naj še tako rodé, ali se vé, da moramo ne samo jih pridelovati, temuč jim tudi znati, kako da jih obrnemo najboljše.

Glavni pogoj pa, da bomo imeli od sliv zaželeni dobiček, je poleg narave, primerne podnebja in zemlje, tudi primerno oskrbovanje. Sliva ljubi bolj milo podnebje. Na rodovitost pa največ zemlja upliva. V suhi

revni zemlji ne bomo nikdar imeli mnogo obirati. Hitro se razprostrajoče korenine zahtevajo v zemlji veliko vlage in pa dovolj redilnih snovi. Ako hočemo slivnjak zasaditi, izbirajmo toraj v ta namen vedno vlažno, močno zemljo.

Drevesa se večinoma izgojujejo iz koreninskih izrastkov. Ti imajo pa to napako, da radi zopet izraste delajo, kar drevo jako slabi. Če pa že te porabimo, dobro je cepiti jih posebno, ako nismo popolnoma uverjeni, da so dobre vrste.

Bolje je podlage iz semena izgojevati in te potem cepiti. Najbolja podlaga je divja sliva (*Haferpflaume*, *prunus imititia*) ali pa myrabotana, ki se napravlja iz koreninskih izrastkov.

Izgojuje se navadno visoko ali pol debelnato. Ako hočemo visoko, lepo deblo v kratkem času doseči in sicer pri slabo rastočih vrstah n. pr. žolti mizrabeli, moramo podlago tako dolgo divjo pustiti, da doseže pravo visočino in potem jo še le v krono okuliramo. Še bolje je pa, ako cepimo podlage tikoma pri zemlji s slivo, ki kaj lepa debela napravlja ter se imenuje »Lepa iz Löwena« (*Schöne von Löwen*) ali pa jo okuliramo in še le, ko ta dovolj visoko doraste, kako drugo vrsto v krono. Slive je pa tudi kaj lahko v piramidah izgojevati, ravno tako tudi kot špadir za pokrivanje visocih sten.

Saditi je z isto pazljivostjo, kakor drugo sadno drevje. Okopavanje okolo debela, režnja krone itd. so v mladosti nujna dela. (Konec prih.)

Zoper predenico.

Sitna in jako škodljiva je predenica na deteljišči, kajti širi se hitro in košnja se krči neljubo za kmetovalca, ako se mu ona vgnjezdí. Vsled tega pa so tudi že marsikaj poskusili, da jo odpravijo z deteljišča, na katero se je zatepla. Ali kakor se godi to po navadi, umetni pripomočki ne izdajo veliko sploh in tudi pri predenici le malo. Nam pa se priporoča lahek pripomoček zoper predenico in sicer tak, da ga ni treba kupiti, ampak vsakemu kmetovalcu je pri roki — gnojnica.

Ako se namreč deteljišče z gnojnico večkrat polije, ne pride predenica in če je že na deteljišči, izgine k malu, če je gnojnice dovolje in se ona rabi v pravem času. V jeseni, po zimi in v spomladi naj se deteljišče polije dobro z gnojnico, posebno pa še po večjem dežju po letu. Gnojnica ne vduši samo predenice, ampak detelja še le lepše raste in košnja postane obilna. Pri večjih naših kmetih se iztaka gnojnica z dvorišča v graben ob cesti, ali pa se kam drugam porazpelje, naj bi jo oni torej rajši izpeljevali na deteljišče!

Sejmovi. Dne 26. avg. v Brezicah in na Ljubnem. Dne 27. avg. v Šentilju pri Slov. Gradci. Dne 28. avgusta v Svičini. Dne 29. avgusta v Celji, pri Sv. Trojici v Slov. gor., na Muti, v Mozirji, v Poličanah in v Žalci. Dne 30. avgusta na Hajdinji. Dne 31. avgusta v Imenem. Dne 1. septembra v Arnočah in na Bregu v Ptui. Dne 2. septembra v Trnovicah. Dne 3. septembra pri Šentilji v Slov. gor., na Planini in v Račah.

Dopisi.

Iz Šoštanj. (Pevska slavnost.) Odkar Šoštanj stoji, ni se še pač v tem prijaznem trgu nikdar sešlo toliko vrlih gostov iz vseh slovenskih krajev, se še nikdar ni zbrala toliko množica zavednih in vnetih poslušalcev, se še nikdar ni iz toliko pevskih grl razlegala

slovenska pesen po naši prelopi Saleski dolini, kakor dne 14. t. m. o priliki pevske slavnosti »Slovenskega pevskega društva v Ptui«. Ves trg je bil v praznični obleki, na vhodu v trg postavljen je bil krasen slavlolik z napisom: »Srčen pozdrav!« ravno tako pri v hodu v vrt g. Pečnika, kjer se je slavnost vršila, z napisom: »Na zdar«. Čitalnica je bila zunaj in z notraj s cveticami in z venci okičena, vse hiše na velikem trgu bile so razun ene same v zastavah in gre posebna hvala za okičenje te prelepe na sredini trga stoječe hiše v prvi vrsti tukajšnjemu oštirju g. A. Glavaču, tudi kolodvor ter cesta od kolodvora do Pečnikove hiše je bila z zastavami okičena. Ko se je posebni vlak ob eni uri »popoldne pripeljal, pozdravila je na blizu štiri tisoče broječa množica z burnimi »živio« in »na zdar« klici došle goste, katerih je bilo okoli eden tisoč. Gospod notar Iv. Kacič pozdravil je s krepkimi besedami došle goste ter zaklical vrlim pevcem in Sokolom, vsim došlim gostom slovenskim, hrvatskim in českim, ki so tako v lepem številu prišli k tej slavnosti: »Dobro došli mili bratje v naši Saleski dolini!« Nato govoril je predsednik »Slov. pevskega društva« gospod J. Zelenik iz Ptuija, ter je naglašaje važnost in korist petja, pozdravil v imenu »društva« vse došle goste, posebno pa čile Sokole, kateri so bili zastopani od vseh slovenskih sokolskih društev, kakor tudi od Zagrebskega sokola. Po vsprejemu korakali so gostje z godbo in pri neprestanem pokanju »možnarjev« naprej v trg, kjer so bili od velike množice ljudstva burno pozdravljeni in iz mnogih hiš od domoljubnih naših tržank s cveticami in šopki obsipani. Ob 1/2 2. uri bil je v salonu g. Pečnika banket, katerega se je vdeležilo okoli dvesto oseb. Po banketu bila je skupna pevska vaja in po pevski vaji bila je ob 1/2 6 uri na trgu javna telovadbo urnih in spretnih Sokolov iz Zagreba, Ljubljane in Celja, gotovo najzanimivejši del cele slavnosti. Brezštevilna množica ljudij občudovala je gibčnost in spretnost čilih Sokolov, in gotovo bodejo te izvrstne vaje ostale pri vseh gledalcih v vednem spominu. Vrli Sokoli pokazali so pa tudi, da so svoji nalogi popolnoma kôs, in da jim daje sovraštvo naših nemčurjev le pogum in veselje na novo vstrajno delovanje. Bog daj, da bi se ukrepila in pomnožila ta vrla, za našo slovensko domovino prepotrebna društva! Po telovadbi bilo je zborovanje, pa zaradi premalo časa niso prišle vse predlagane točke na red. Dosedanji predsednik »slov. pevskega društva v Ptui« gosp. J. Zelenik odpovedal se je temu mestu in namesto njega izvoljen je bil novim predsednikom gosp. K. Stazinski v Ptui. Po dovršenem zborovanju, ob 7 uri začel se je konbert, pri katerem so se morale posamezne točke zaradi prekratkega časa prenaplo vršiti, kajti že ob 1/2 11 uri z večer odpeljal se je posebni vlak nazaj in se je mnogo gostov z njim odpeljalo. Vse pesni pele so se izborni in so bile od občinstva s ploskanjem in »živio« klici odobrovane, nekatere, posebno Volaričeva »Grajska godba« prostovoljnega ognjegasnega društva v Zagrebu pod vodstvom kapelnika slovenskega rojaka gospoda Stoekl-na svirala je na veliko zadovoljstvo zbranega občinstva. Slavnost vršila se je v najlepšem redu in so se je celo naši »Nemci« udeležili, ter so pokazali s tem, da je tudi njim »mir in sprava« obeh strank prva podlaga vspešnemu in koristnemu delovanju našega prijaznega trga, pokazali so s tem, da nikakor ne kaže kratiti Slovincem narodnih pravic na slovenskih tleh in mnoga naša nemškutarska mesta in trgi lahko bi se od vrlih Šoštančanov marsikaj lepega naučili. Da se je pa cela slavnost tako sijajno obnesla, zahvaliti se imamo v prvi vrsti našemu neumornemu pripravljevalnemu odboru, ki je skrbel za krasno okičenje trga, kakor tudi za vse k slavnosti potrebne priprave. Največa zasluga pa gre gotovo gospodu